

JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖS MERAS

Žeimių g. 13, LT-55158 Jonava, telefonas (8 349) 61 040, faksas (8 349) 50 012,
el. paštas mindaugas.sinkevicius@jonava.lt

I Š V A D A

DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO VIEŠŲJŲ IR PRIVAČIŲ INTERESŲ DERINIMO KONTROLĖS BEI INTERESŲ KONFLIKTŲ VALDYMO SRITYJE JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖS PAVALDŽIOSE BIUDŽETINĖSE ĮSTAIGOSE

2021 m. gruodžio 30 d.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-10-08 nutarimu Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ patvirtinta Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011-09-13 įsakymu Nr. 2-170 patvirtintomis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas savivaldybės veiklos srityje - viešųjų ir privačių interesų derinimo kontrolė bei interesų konfliktų valdymas Jonavos rajono savivaldybės pavaldžiose biudžetinėse įstaigose.

Taip pat įvertinta, kaip įgyvendintos Jonavos rajono savivaldybės mero 2020-10-16 išvadoje „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo Jonavos rajono savivaldybės žemės paskirties ir (ar) naudojimo būdo keitimas srityje“ pasiūlytos korupcijos pasireiškimo tikimybę mažinančios priemonės.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliko Jonavos rajono savivaldybės administracijos patarėja (korupcijos prevencijai) Renata Noreikienė.

Analizuotas laikotarpis nuo 2021-01-01 iki 2021-12-17.

Analizuotos ir vertintos 32 įstaigos:

Jonavos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, Jonavos rajono priešgaisrinė tarnyba, Jonavos kūno kultūros ir sporto centras, Jonavos rajono savivaldybės kultūros centras, Jonavos rajono socialinių paslaugų centras, Jonavos rajono neįgaliųjų veiklos centras, Jonavos globos namai, Jonavos rajono savivaldybės viešoji biblioteka, Jonavos nakvynės namai, Jonavos vaiko ir šeimos gerovės centras, Jonavos rajono švietimo pagalbos tarnyba, Jonavos Jeronimo Ralio gimnazija, Jonavos Senamiesčio gimnazija, Jonavos Justino Vareikio progimnazija, Jonavos Raimundo Samulevičiaus progimnazija, Jonavos „Neries“ pagrindinė mokykla, Jonavos „Lietavos“ pagrindinė mokykla, Jonavos Panerio pradinė mokykla, Jonavos pradinė mokykla, Jonavos Janinos Miščiukaitės meno mokykla, Jonavos r. Užusalių mokykla–daugiafunkcis centras, Jonavos rajono Šveicarijos

progimnazija, Jonavos r. Ruklos Jono Stanislausko mokykla – daugiafunkcis centras, Jonavos r. Bukonių mokykla-daugiafunkcis centras, Jonavos r. Žeimių mokykla-daugiafunkcis centras, Jonavos r. Kulvos Abraomo Kulviečio mokykla, Jonavos vaikų lopšelis - darželis „Saulutė“, Jonavos vaikų lopšelis - darželis „Bitutė“, Jonavos vaikų lopšelis - darželis „Lakštingalėlė“, Jonavos vaikų lopšelis - darželis „Žilvitis“, Jonavos vaikų lopšelis - darželis „Dobilas“, Jonavos vaikų lopšelis - darželis „Pakalnutė“.

Analizuoti dokumentai:

Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas (toliau – Įstatymas).

Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2021-11-24 sprendimu Nr.KS-332 patvirtintos Rekomendacijos dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo laikymosi kontrolės ir priežiūros (toliau – VTEK Rekomendacijos).

Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2020-12-30 sprendimu Nr.KS-176 patvirtintos Privačių interesų deklaracijos pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklės.

Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2019-12-19 sprendimu Nr.KS-340 patvirtintos Pirkimuose kylančių interesų konfliktų nustatymo gairės.

Savivaldybės pavaldžių biudžetinių įstaigų pateikta informacija. Už įstaigų pateiktos informacijos turinį atsakingi įstaigų vadovai.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo viešųjų ir privačių interesų derinimo kontrolės bei interesų konfliktų valdymo srityje vertinimui, buvo parengtas klausimynas, kurį sudarė 28 klausimai.

Naudoti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

- teisės aktų analizė;
- įstaigoms pateiktų klausimynų analizė;
- pokalbiai su biudžetinių įstaigų vadovais;
- įstaigų interneto tinklalapiuose ir Privačių interesų registre skelbiamos informacijos analizė.

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMAS

VIEŠŪJŲ IR PRIVAČIŲ INTERESŲ DERINIMO KONTROLĖS BEI INTERESŲ KONFLIKTŲ VALDYMAS

Įstatymo paskirtis – sudaryti sąlygas atskleisti deklaruojančių asmenų privačius interesus, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, ir užkirsti kelią kilti interesų konfliktams bei plisti korupcijai. Įstatymo laikymosi kontrolė ir priežiūra yra institucijų ir įstaigų bei perkančiųjų subjektų vadovų pareiga ir atsakomybė. Tik laiku ir veiksmingai atliekant Įstatymo laikymosi kontrolę bei priežiūrą gali būti įgyvendintas deklaruojančių asmenų veiklos skaidrumas ir priimamų sprendimų nešališkumas. Įstatymo laikymosi kontrolė ir priežiūra apima: pareigos nustatyta tvarka ir terminais deklaruoti privačius interesus užtikrinimą; deklaracijose pateiktų duomenų ir privačių interesų tikrinimą; galimų interesų konfliktų rizikos veiksmų institucijoje ir įstaigoje nustatymą; išankstinių rekomendacijų (sprendimų), kaip reikėtų išvengti galimų interesų konfliktų, teikimą; praktinių (jau kilusių) interesų konfliktų sprendimą; Įstatymo nuostatų pažeidimų nustatymą ir tuos pažeidimus padariusių asmenų veikos vertinimą;

atsakomybės už konstatuotus Įstatymo nuostatų pažeidimus taikymą; kitų, su Įstatymo laikymosi kontrole ir priežiūra susijusių, funkcijų vykdymą.

Korupcijos pasireiškimo analizei atlikti ir esamai situacijai įvertinti pasirinkti kriterijai bei nustatyti rizikos veiksniai:

1. Įstatymo laikymosi priežiūra ir kontrolė.

Siekiant įgyvendinti veiksmingą Įstatymo laikymosi kontrolę ir priežiūrą bei atsižvelgiant į Įstatymo 22 straipsnio 1 dalį, institucijų ir įstaigų bei perkančiųjų subjektų vadovams siūlytina, paskirti įgaliotą asmenį, kuris konsultuotų asmenis dėl privačių interesų deklaravimo, tikrintų deklaracijose pateiktus duomenis ir privačius interesus, deklaruojančių asmenų prašymu arba savo iniciatyva teiktų rekomendacijas dėl šio įstatymo nuostatų laikymosi, rengtų rašytines išankstines rekomendacijas, spręstų interesų konfliktų valdymo bei kitus tarnybinės etikos klausimus.

Išanalizavus įstaigų pateiktą informaciją, nustatyta, kad dvidešimties įstaigų vadovai yra paskyrę asmenis, atsakingus už Įstatymo nuostatų laikymosi priežiūrą ir kontrolę. Didžioji dalis įstaigų vadovų (dvidešimt šeši) nurodė, kad naudojami Privačių interesų registru, yra susipažinę su pavaldžių asmenų privačių interesų deklaracijomis ir tokiu būdu patys tiesiogiai dalyvauja interesų konfliktų rizikų valdyme. Pusėje analizuojamų įstaigų, asmenys, atsakingi už Įstatymo nuostatų laikymosi priežiūrą ir kontrolę, turi prieigą ir naudojami Privačių interesų registru.

2. Pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašų tvirtinimas.

Įstatymo 22 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad institucijose ir įstaigose turi būti patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas (toliau – Sąrašas). Šį sąrašą tvirtina institucijos ar įstaigos vadovas. Su Sąrašu tikslinga supažindinti (el. paštu, pasirašytinai ar kt.) visus deklaruojančius asmenis. Sąrašą rekomenduojama skelbti institucijos ar įstaigos interneto svetainėje.

Išanalizavus įstaigų pateiktą informaciją, nustatyta, kad penkiose įstaigose nepatvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas. Likusios įstaigos yra patvirtinusios Sąrašą, su juo supažindinusios visus asmenis privalančius deklaruoti privačius interesus. Peržiūrėjus įstaigų interneto svetainėse talpinamą informaciją, pastebėta, kad ne visos Sąrašą patvirtinusios įstaigos jį paskelbusios įstaigos interneto svetainėje (paskelbė devyniolika įstaigų).

Išanalizavus patvirtintų Sąrašų turinį, nustatyta, kad ne visos įstaigos į Sąrašą įtraukusios pirkimų iniciatorius, pirkimų organizatorius, pirkimų komisijų narius. Atsiranda tikimybė, kad esant interesų konfliktui, deklaracijos nepateikęs pirkimus vykdančias asmuo, gali laiku nenusišalinti arba būti nušalintas.

Šis neatitikimas galimai sudaro prielaidas korupcijai atsirasti.

3. Pareigos, nustatyta tvarka ir terminais deklaruoti privačius interesus, įgyvendinimo kontrolė.

Deklaruoti privačius interesus yra kiekvieno deklaruojančio asmens statusą turinčio asmens pareiga. Už deklaracijoje pateiktų duomenų tikrumą atsako deklaruojantis asmuo. Atliekant šios Įstatymo 4 str. 2 dalyje nustatytos pareigos laikymosi kontrolę ir priežiūrą, vadovai ar jų įgalioti asmenys yra įpareigojami informuoti į pareigas renkamus, priimamus ir skiriamus asmenis ir asmenis, kuriems privaloma deklaruoti privačius interesus kitais pagrindais (deklaruojančio asmens statusą turintis asmuo), apie pareigą pateikti deklaraciją. Deklaruojantis asmuo apie šią pareigą informuojamas priėmimo, skyrimo į pareigas ar deklaruojančio asmens statuso įgijimo metu. Įstatymo 5 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad pirkimų komisijų nariai, pirkimo organizatoriai, pirkimo

iniciatoriai deklaraciją pateikia arba patikslina iki dalyvavimo pirkimų procedūrose pradžios. Pirkimų komisijų nariai, pirkimų organizatoriai ir pirkimo iniciatoriai, nepateikę deklaracijos, neturi teisės dalyvauti pirkimų procedūrose ir turi būti atšaukti iš atitinkamų pareigų. Įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatyta, kad kaip deklaruojantys asmenys – pirkimų komisijos nariai, pirkimų organizatoriai, pirkimų iniciatoriai – laikosi šio įstatymo, kontroliuoja perkančių įstaigų vadovai arba jų įgalioti asmenys.

Vykdamas apklausą šiuo klausimu, visų vertinamų įstaigų vadovai nurodė, kad informuoja į pareigas renkamus, priimamus ir skiriamus asmenis apie pareigą pateikti deklaraciją. Didžioji dalis įstaigų darbuotojus informuoja žodžiu. Keturios įstaigos nurodė, jog apie pareigą pateikti deklaraciją informuoja raštu.

Išnagrinėjus įstaigų valdymo struktūras ir Privačių interesų registre (PINREG) peržiūrėjus analizuojamų įstaigų pateiktas deklaracijas, pastebėta, kad ne visi deklaruojančio asmens statusą turintys vertinamų įstaigų darbuotojai, tinkamai (Įstatymo nustatyta tvarka ir terminais) deklaruoja privačius interesus:

- trijų įstaigų vadovai laiku nepateikė privačių interesų deklaracijų;
- penkių įstaigų vadovų pavaduotojai ar struktūrinių padalinių vadovai iš viso nepateikė privačių interesų deklaracijų;
- dalis viešuosiuose pirkimuose dalyvauti paskirtų asmenų deklaracijose nenurodė savo kaip pirkimų iniciatoriaus statuso;
- dalies įstaigų pirkimų iniciatoriai, pirkimų organizatoriai ir pirkimų komisijų nariai nustatyta tvarka ir terminais iš viso nepateikė privačių interesų deklaracijų.

Vertinant tai, kad dalies įstaigų vadovų pavaduotojai, struktūrinių padalinių vadovai ir pirkimuose dalyvaujantys asmenys laiku arba iš viso nepateikė privačių interesų deklaracijų, žodinis informavimas apie pareigą deklaruoti privačius interesus, nėra pakankamas. Išlieka tikimybė, kad dalis žodžiu informuojamų darbuotojų gali pamiršti ir laiku nedeklaruoti privačių interesų ar nepatikslinti jau pateiktų deklaracijų.

Vertinant tai, kad pirkimus vykdyti paskirti asmenys iš viso nepateikė privačių interesų deklaracijų, tikėtina, kad nėra įgyvendinamos Įstatymo 5 straipsnio 6 dalies nuostatos - pirkimų komisijų nariai, pirkimų organizatoriai ir pirkimo iniciatoriai, nepateikę deklaracijų nėra atšaukiami iš pareigų ir dalyvauja pirkimų procedūrose.

Šie neatitikimai galimai sudaro prielaidas korupcijai atsirasti.

4. Konfidencialumo pasižadėjimų ir nešališkumo deklaracijų pasirašymas.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 21 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad perkančioji organizacija, siekdama užkirsti kelią pirkimuose kylantiems interesų konfliktams, turi reikalauti, kad kiekvienas šio straipsnio 1 dalyje nurodytas asmuo pirkimo procedūrose dalyvautų ar su pirkimu susijusius sprendimus priimtų tik prieš tai pasirašęs konfidencialumo pasižadėjimą ir Viešųjų pirkimų tarnybos kartu su VTEK nustatytos formos nešališkumo deklaraciją.

Vertinamose įstaigose ši Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostata yra įgyvendinama - visi viešųjų pirkimų organizavimo procese dalyvaujantys asmenys pasirašo nešališkumo deklaracijas ir konfidencialumo pasižadėjimus.

5. Dovanų politika.

Vadovaudamasis Įstatymo 13 straipsnio 3 dalimi, institucijos ar įstaigos vadovas turi patvirtinti dovanų registravimo, vertinimo, apskaitymo, saugojimo tvarką (taisykles) ir su šiais dokumentais supažindinti įstaigos darbuotojus.

Išanalizavus vertinamų įstaigų pateiktą informaciją nustatyta, kad aštuonios įstaigos turi patvirtintas ir įstaigos interneto svetainėje pavišintas dovanų tvarkas. Didžioji dalis vertinamų

įstaigų turi patvirtintus etikos (elgesio) kodeksus ar taisykles, kurie pavišinti įstaigų interneto svetainėse.

6. Interesų konfliktų valdymas.

Įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje Deklaruojančiam asmeniui draudžiama dalyvauti rengiant, svarstant ar priimant sprendimus arba kitaip juos paveikti ar bandyti paveikti, arba atlikti kitas tarnybines pareigas (toliau – atlikti tarnybines pareigas), jeigu atliekamos tarnybinės pareigos yra susijusios su jo privačiais interesais.

Išnagrinėjus įstaigų pateiktą informaciją, nustatyta, kad dalyje įstaigų dirbą asmenys tarpusavyje susiję giminystės ryšiais.

Siekiant išvengti tiesioginių ir akivaizdžių interesų konfliktų, susijusių su įstaigų vadovų turimais privačiais interesais (artimųjų asmenų darbu toje pačioje įstaigoje), devyni vadovai Jonavos rajono savivaldybės merui pateikė pareiškimus apie nusišalinimą. Visų vadovų nusišalinimai buvo priimti ir atitinkamo funkcijos pavestos vadovų pavaduotojams. Taip pat pateiktos rašytinės rekomendacijos, nuo kokių tarnybinių pareigų atlikimo vadovai privalo nusišalinti. Duomenys apie įstaigų vadovų nusišalinimus paskelbti įstaigų interneto svetainėse ir Privačių interesų registre.

Siekiant išvengti tiesioginių ir akivaizdžių interesų konfliktų, susijusių su įstaigų darbuotojų turimais privačiais interesais (artimųjų asmenų darbu toje pačioje įstaigoje), įstaigų vadovai priima atitinkamus sprendimus ir taiko šias konfliktų valdymo priemones: priima darbuotojų pateiktus nusišalinimus, teikia darbuotojams rašytines rekomendacijas nuo kokių tarnybinių pareigų atlikimo jie privalo nusišalinti, vykdo tarnybinių pareigų ir atsakomybių pertvarkymą, atitinkamų funkcijų atlikimą paveda kitam darbuotojui, užtikrina, kad tarp giminystės ryšiais susijusių asmenų nebūtų tiesioginio pavaldumo ryšių,

IŠVADOS

1. Įvertinus korupcijos pasireiškimo tikimybei nustatyti pasirinktų kriterijų analizės duomenis, nustatyta, kad ne visose vertinamose įstaigose yra atliekama deklaracijų teikimo stebėseną ir kontrolė, ne visų vertinamų įstaigų vadovai naudojami Privačių interesų registru, yra susipažinę su pavaldžių asmenų privačių interesų deklaracijomis bei tiesiogiai dalyvauja interesų konfliktų rizikų valdyme.

2. Įvertinus analizės metu nustatytus rizikos veiksnis, darytina išvada, kad savivaldybės pavaldžiose biudžetinėse įstaigose korupcijos pasireiškimo tikimybė viešųjų ir privačių interesų derinimo kontrolės bei interesų konfliktų valdymo srityje egzistuoja, tačiau ši rizika yra valdoma. Korupcijos pasireiškimo atvejų galima išvengti laikantis Įstatymo nuostatų, atsižvelgiant į VTEK Rekomendacijose teikiamus pasiūlymus dėl Įstatymo kontrolės ir priežiūros veiksmų, įgyvendinant priemones, skirtas vertinimo metu nustatytiems rizikos veiksniams valdyti, mažinti ir pašalinti.

PRIEMONĖS, KURIŲ BŪTINA IMTIS RIZIKOS VEIKSNIAMS VALDYTI, MAŽINTI IR PAŠALINTI

1. Patvirtinti pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą, su juo supažindinti deklaruojančius asmenis ir paskelbti įstaigos interneto svetainėje (priemonė aktuali šio sąrašo neparengusių ir nepatvirtinusių ar viešai jo nepaskelbusių įstaigų vadovams).

2. Peržiūrėti ir jei reikia patikslinti pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti

privačius interesus, sąrašą, įtraukiant visas pareigybes, kurias einantiems asmenims Įstatyme nustatyta pareiga deklaruoti privačius interesus.

3. Apie pareigą deklaruoti privačius interesus, darbuotojus informuoti raštu.
4. Sustiprinti deklaruojančių asmenų privačių interesų deklaracijų teikimo kontrolę ir jų turinio stebėseną.
5. Užtikrinti, kad pirkimų procedūrose nedalyvautų viešų ir privačių interesų nedeklaravę ar juos netinkamai deklaravę darbuotojai.
6. Parengti ir patvirtinti dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas ir viršijančių 150 eurų vertę, vertinimo ir saugojimo institucijoje tvarką bei su ja supažindinti įstaigos darbuotojus (priemonė aktuali dovanų tvarkos neparengusių ir nepatvirtinusių įstaigų vadovams).

ANKSTESNIŲ REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMAS

Įvertintas Jonavos rajono savivaldybės mero 2020-10-16 išvadoje „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo Jonavos rajono savivaldybės žemės paskirties ir (ar) naudojimo būdo keitimas srityje“ siūlomų priemonių korupcijos pasireiškimo tikimybei mažinti įgyvendinimas. Buvo rekomenduojama:

1. Iki 2020 m. pabaigos peržiūrėti ir patikslinti Jonavos rajono savivaldybės administracijos Statybos, remonto ir architektūros skyriaus vyriausiojo architekto pareigybės aprašymą.
2. Atsižvelgiant į teisės aktų, reglamentuojančių korupcijos prevencijos viešinimą, užtikrinti informacijos viešinimą savivaldybės interneto svetainėje.
3. Išvadą dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo Jonavos rajono savivaldybės žemės paskirties ir (ar) naudojimo būdo keitimo srityje paskelbti savivaldybės interneto svetainėje.

Įgyvendinant 1-ąją rekomendaciją nustatyta, kad rekomendaciją įgyvendinta, interneto svetainėje patalpintas patikslintas Jonavos rajono savivaldybės administracijos Statybos, remonto ir architektūros skyriaus vyriausiojo architekto pareigybės aprašymas.

Įgyvendinant 2-ąją rekomendaciją atnaujinta informacija apie korupcijos prevencija savivaldybės interneto svetainėje <https://www.jonava.lt/savivaldybe/korupcijos-prevencija/10>. 2021 m. parengtas ir pavišintas Jonavos rajono savivaldybės administracijos etikos kodeksas. <https://jonava.lt/savivaldybe/etikos-kodeksas/1901>

Įgyvendinant 3-ąją rekomendaciją 2020-10-16 Išvada dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo Jonavos rajono savivaldybės žemės paskirties ir (ar) naudojimo būdo keitimas srityje paskelbta savivaldybės internetiniame tinklalapyje.

PRIDEDAMA:

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo viešųjų ir privačių interesų derinimo kontrolės bei interesų konfliktų valdymo srityje klausimynas, 3 lapai.

Savivaldybės meras

Mindaugas Sinkevičius

Parengė
Patarėja (korupcijos prevencijai) Renata Noreikienė.